

Evropské regulační orgány pro finanční služby varují spotřebitele před riziky kryptoaktiv

Evropské orgány dohledu (EBA, ESMA a EIOPA) varují spotřebitele, že mnoho kryptoaktiv je vysoce rizikových a spekulativních. Kryptoaktiva nejsou pro většinu drobných spotřebitelů vhodná jako investice nebo platební či směnný prostředek.

Spotřebitelům hrozí reálná možnost, že při nákupu kryptoaktiv přijdou o všechny své investované peníze. Spotřebitelé by si měli dávat pozor na rizika klamavé reklamy, a to i na sociálních médiích a prostřednictvím tzv. „influencerů“ neboli vlivných. Spotřebitelé by se měli mít na pozoru zejména před slibovanými rychlými nebo vysokými výnosy, zejména takovými, které vypadají příliš dobře na to, aby se ukázaly být pravdivé.

Spotřebitelé by si měli být vědomi toho, že nemají k dispozici žádné nápravné mechanismy ani ochranu, protože kryptoaktiva a s nimi související produkty a služby obvykle nespádají pod stávající ochranu podle současných pravidel EU pro finanční služby.

CO BYSTE MĚLI VĚDĚT A ZKONTROLOVAT

Měli byste si být vědomi specifických rizik spojených s kryptoaktivy a s nimi souvisejícími produkty a službami a pečlivě zvážit, zda jsou tato rizika přijatelná s ohledem na vaše preference a finanční situaci. Patří mezi ně riziko, že:

- můžete přijít o všechny investované peníze,
- ceny mohou v krátkém období rychle klesat a stoupat,
- se můžete stát obětí podvodů, provozních chyb v souvislosti s kryptoaktivy nebo kybernetických útoků a
- pravděpodobně nebudete mít nárok na ochranu nebo odškodnění, pokud se něco v souvislosti s investicí do kryptoaktiv nepovede.

Pokud uvažujete o nákupu kryptoaktiv nebo souvisejících produktů a služeb, měli byste si položit následující otázky:

- Můžete si dovolit přijít o všechny investované peníze?
- Jste připraveni podstoupit vysoké riziko za účelem získání slibovaných výnosů?
- Rozumíte vlastnostem kryptoaktiv nebo souvisejících produktů a služeb?
- Mají firmy či strany, se kterými jednáte, dobrou pověst?
- Jsou firmy či strany, se kterými jednáte, na černé listině příslušných vnitrostátních orgánů?¹

¹ Vezměte prosím na vědomí, že pokud firma či strana není na černé listině, není to zárukou, že je bezpečné s ní spolupracovat.

- Jste schopni účinně chránit zařízení, která používáte k nákupu, ukládání nebo přenosu kryptoaktiv, včetně svých soukromých klíčů?

Jaká jsou hlavní rizika?

- **Extrémní pohyby cen:** mnoho kryptoaktiv podléhá náhlým a extrémním pohybům cen a jsou spekulativní, protože jejich cena často závisí pouze na spotřebitelské poptávce (tj. nemusí u nich existovat žádná podpůrná aktiva nebo jiná hmatatelná hodnota). Můžete přijít o *významnou část investované částky*, nebo dokonce o všechny investované peníze. Extrémní pohyby cen také znamenají, že mnoho kryptoaktiv je nevhodných k uchovávání hodnoty a jako prostředek směny či platby.
- **Zavádějící informace:** některá kryptoaktiva a související produkty jsou agresivně propagovány veřejnosti pomocí marketingových materiálů a dalších informací, které mohou být nejasné, neúplné, nepřesné nebo dokonce záměrně zavádějící. Například reklama prostřednictvím sociálních médií může být velmi stručná, zaměřená pouze na potenciální zisky, ale nikoli na vysoká rizika. Měli byste si také dávat pozor na tzv. „influencery“ neboli vlivné uživatele na sociálních sítích, kteří jsou obvykle finančně motivováni k prodeji určitých kryptoaktiv a souvisejících produktů a služeb, a proto mohou být ve svých sděleních zaujatí.
- **Absence ochrany:** většina kryptoaktiv a prodej produktů nebo služeb souvisejících s nimi v EU nepodléhá regulaci.² V těchto případech nebudete moci využívat práv a ochrany, které mají spotřebitelé k dispozici u regulovaných finančních služeb, jako jsou stížnosti nebo mechanismy odvolání.
- **Složitost produktu:** některé produkty, u nichž dochází k expozicím vůči kryptoaktivům, jsou velmi složité, někdy mají vlastnosti, které mohou v případě nepříznivých cenových pohybů zvýšit rozsah ztrát. Tyto produkty nejsou vzhledem ke své složitosti pro mnoho spotřebitelů vhodné.
- **Podvody a nekalé aktivity:** existuje mnoho falešných kryptoaktiv a podvodů a měli byste si být vědomi, že jejich jediným cílem je připravit vás o peníze pomocí různých technik, například phishingu.
- **Manipulace s trhem, nedostatečná cenová transparentnost a nízká likvidita:** způsob, jakým se určují ceny kryptoaktiv a jakým se provádějí transakce na burzách, je často netransparentní. Držení některých kryptoaktiv je také vysoce koncentrované, což může mít dopad na ceny nebo likviditu. Při nákupu nebo prodeji kryptoaktiv se vám proto nemusí dostat spravedlivé ceny nebo zacházení, případně pokud neexistuje potenciální kupec, nebudete moci svá kryptoaktiva prodat tak rychle, jak byste si přáli. Opakovaně byly hlášeny případy manipulace s trhem.
- **Hakování, provozní rizika a bezpečnostní problémy:** technologie distribuované účetní knihy (DLT), na níž jsou kryptoaktiva založena, s sebou může nést specifická

² Některé členské státy EU zavedly vnitrostátní pravidla pro regulaci některých kryptoaktiv a souvisejících produktů nebo služeb. Poskytovatelé některých typů služeb v oblasti kryptoaktiv, včetně směnárenských služeb a služeb úschovy, musí být navíc oprávněni nebo registrováni pro účely boje proti praní špinavých peněz a proti financování terorismu. Další podrobnosti naleznete u příslušného orgánu.

rizika. Několik vydavatelů aktiv a poskytovatelů služeb pro kryptoaktiva, včetně kryptografických burz a poskytovatelů elektronických peněženek, bylo cílem kybernetických útoků a zaznamenalo vážné provozní problémy. Mnozí spotřebitelé o svá kryptoaktiva přišli nebo utrpěli ztráty v důsledku hackerských útoků a narušení nebo proto, že ztratili soukromé klíče, které k aktivům umožňují přístup.

Souvislosti

Toto varování vychází z čl. 9 odst. 3 základacích nařízení evropských orgánů dohledu.³ Navazuje na dřívější varování před riziky nákupu a držení kryptoaktiv.^{4,5,6}

Kryptoaktivum lze definovat jako digitální zachycení hodnoty nebo práv, kterou lze převádět a uchovávat elektronicky pomocí technologie distribuované účetní knihy (DLT) nebo podobné technologie.

Evropské orgány dohledu zaznamenávají rostoucí aktivitu spotřebitelů a zájem o kryptoaktiva, včetně tzv. virtuálních měn, a vznik nových typů kryptoaktiv a souvisejících produktů a služeb, například tzv. nezaměnitelných tokenů (NFT), derivátů s kryptoaktivy jako podkladovým aktivem, na jednotku vázaných pojistných smluv životního pojištění s kryptoaktivy jako podkladovým aktivem a aplikací decentralizovaného financování (DeFi), které údajně generují vysoké a/nebo rychlé výnosy. Evropské orgány dohledu se obávají, že stále více spotřebitelů nakupuje tato aktiva s očekáváním, že dosáhnou dobrého výnosu, aniž by si uvědomovali vysoká rizika s tím spojená.

V září 2020 předložila Evropská komise legislativní návrh nařízení o trzích s kryptoaktivy.⁷ Návrh stanoví komplexní rámec pro regulaci a dohled nad vydavateli aktiv a poskytovateli služeb pro kryptoaktiva s cílem chránit spotřebitele a integritu a stabilitu finančního systému. Spotřebitelům však připomínáme, že návrh nadále závisí na výsledcích společného legislativního procesu.⁸ Spotřebitelé v současné době nebudou moci využívat žádné z ochranných opatření, která tento návrh předpokládá, dokud nebude přijat a používán.

Ke dni vydání tohoto varování existuje více než 17 000 různých kryptoaktiv, z nichž některá jsou někdy označována jako takzvané „virtuální měny“ nebo digitální „mince“ či „tokeny“.⁹

³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2175 ze dne 18. prosince 2019, kterým se mění nařízení (EU) č. 1093/2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro bankovníctví), Úř. věst. L 331, 15.12.2010, s. 12, nařízení (EU) č. 1094/2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění), Úř. věst. L 331, 15.12.2010, s. 48, nařízení (EU) č. 1095/2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro cenné papíry a trhy), Úř. věst. L 331, 15.12.2010, s. 84.

⁴ EBA (2013), [Varování pro spotřebitele ohledně virtuálních měn](#), 12. prosince.

⁵ Evropské orgány dohledu (2018), [Evropské orgány dohledu varují spotřebitele před riziky při nákupu virtuálních měn](#), 12. února.

⁶ ESMA (2021), [Orgán ESMA vidí vysoká rizika pro investory do neregulovaných kryptoaktiv](#), 17. března.

⁷ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o trzích s kryptoaktivy a o změně směrnice (EU) 2019/1937, COM/2020/593, 24. září 2020.

⁸ [Řádný legislativní postup – Consilium \(europa.eu\)](#).

⁹ Zdroj: Coinmarketcap.com, údaje ke dni 3. března 2022.

K nejvýznamnějším kryptoaktivům patří bitcoin a ether, které dohromady představují přibližně 60 % celkové tržní kapitalizace kryptoaktiv. Spotřeba energie u některých kryptoaktiv je vysoká, např. při jejich těžbě a ověřování, a spotřebitelé by si měli být vědomi jejich dopadu na životní prostředí.¹⁰

¹⁰ Další podrobnosti viz například Cambridge Centre for Alternative Finance (2022) – [„cambridgský index spotřeby elektřiny u bitcoinů“](#).